

Jaka szkoła? Jaki zawód?

PORADNIK OŚMIOKLASISTY

Wybór szkoły ponadpodstawowej to jedna z najważniejszych decyzji w Twoim życiu. Przemysłana i trafna będzie procentować w dorosłym życiu, dając zadowolenie i satysfakcję z wykonywanej profesji. Pochopna i przypadkowa może przynieść rozczarowanie już na początku nauki.

Wybieraj ze spokojem i rozwagą. Dobra decyzja stworzy możliwość samorealizacji i zadowolenia. Aby to osiągnąć wybierz zawód, którego wykonywanie będzie przyjemnością.

Już dziś zastanów się:

- **Co chcesz w życiu robić ?**
- **Kim chcesz zostać ?**
- **W jakim kierunku się kształcić ?**
- **Jak zmienia się rynek pracy? Jakie zawody są poszukiwane ?**
- **Do jakiej szkoły pójść ?**

CZYNNIKI TRAFNEGO WYBORU ZAWODU

Wybierając zawód, szkołę weź pod uwagę:

1. WIEDZĘ O SOBIE

Poznanie samego siebie da Ci świadomość, czego chcesz i co masz do zaoferowania.

Poznaj swoje:

ZAINTERESOWANIA-

dają napęd do działania, pobudzają aktywność, przyczyniają się do nabywania wiedzy i umiejętności z danej dziedziny. Wybierając zawód należy zwrócić uwagę na trwałość i siłę zainteresowań. Silniejsze zainteresowania zazwyczaj trwają dłużej, nie nużą, a podejmowane w tym zakresie działania dają satysfakcję i prowadzą do sukcesu. Ludzie różnią się zainteresowaniami. Jednych fascynuje mechanika, innych literatura, a jeszcze innych przyroda. Każda z tych osób swój wolny czas poświęca innym czynnościom. Rozwijanie zainteresowań ułatwia naukę szkolną. Nierzadko zdarza się, że młodzież, a nawet dorośli nie znają swoich zainteresowań, co może prowadzić do błędnych decyzji edukacyjno-zawodowych. Osoby wykonujące pracę zgodną z zainteresowaniami pracują sumienniej, wydajniej, z przyjemnością wywiązują się ze swoich obowiązków, a przez to czerpią zadowolenie i mobilizują się do dalszego rozwoju.

ZDOLNOŚCI

stanowią podstawę do rozwoju zainteresowań. Wyróżniamy zdolności ogólne, (np. inteligencja, wyobraźnia, zręczność) oraz zdolności specjalne, (np. muzyczne, językowe, matematyczne, plastyczne, techniczne). O zdolnościach kierunkowych mówimy wtedy, gdy wysokim osiągnięciem, np. szkolnym towarzyszy łatwość przyswajania wiedzy i umiejętności oraz przeciętny wkład pracy. Świadomość własnych zdolności jest nieodzowna podczas wyboru zawodu, szkoły. Wykonywanie każdego zawodu wymaga określonych uzdolnień, np. w zawodzie: nauczyciela konieczne są uzdolnienia interpersonalne, tłumacza – językowe, a inżyniera budownictwa- techniczne.

UMIEJĘTNOŚCI

są wypadkową zainteresowań i uzdolnień. Niektóre czynności wykonujemy chętniej, z większym zaangażowaniem, efektywniej, inne zaś sprawiają trudność i angażujemy się w nie niechętnie. Posiadane umiejętności predestynują do pracy z ludźmi, z danymi, bądź rzeczami. Jeśli lubisz obliczać, planować budżet, klasyfikować, rejestrować, gromadzić i przetwarzać dane, dokonywać analiz, bilansować, to masz predyspozycje do pracy z danymi. Przykładowe zawody to: księgowy, analityk finansowy, ekonomista, rzeczoznawca, makler giełdowy, urzędnik podatkowy.

Aby uplasować się w grupie zawodów wymagających kontaktu z ludźmi nieodzowne są takie umiejętności jak: aktywne słuchanie, wzbudzanie zaufania, organizowanie, inicjowanie i podtrzymywanie rozmowy, negocjowanie, dyskutowanie, doradzanie, argumentowanie, przekonywanie, koordynowanie. Typowe zawody związane z pracą na rzecz ludzi to: nauczyciel, pielęgniarka, lekarz, psycholog, pracownik socjalny, asystent osoby niepełnosprawnej, negocjator, doradca personalny.

Grupa zawodów wymagająca kontaktu z rzeczami obejmuje zawody związane z przetwarzaniem surowców, produkcją, obsługą maszyn i urządzeń, uprawą roślin. Wskazane są takie umiejętności jak: budowanie, konserwowanie, naprawianie, obsługiwanie maszyn i urządzeń, posługiwanie się narzędziami, zręczność manualna. Typowe zawody to: hydraulik, murarz, mechanik, ogrodnik, technik elektronik, zegarmistrz.

OSOBOWOŚĆ

to stała i trwała organizacja charakteru, temperamentu, intelektu i cech fizycznych. Wyróżnia się sześć głównych typów osobowości zawodowej (wg teorii J. Hollanda) :

REALISTYCZNA – charakteryzuje osoby zainteresowane zawodami wymagającymi praktycznego myślenia i zdolności mechanicznych. Osoby te myślą w sposób konkretny, trzeźwy i praktyczny. Nie wykazują specjalnych zainteresowań społecznych, nie lubią zadań wymagających kompetencji towarzyskich i emocjonalnych.

Przykładowe zawody: elektryk, technik, stolarz, hydraulik, budowlaniec, mechanik, ogrodnik, operator maszyn.

BADAWCZA – charakteryzuje osoby zainteresowane zawodami wymagającymi abstrakcyjnego i analitycznego myślenia. Osoby te wykazują przede wszystkim zainteresowania naukowe, charakteryzują się ciekawością. Lubią teoretyzować, koncentrować się na problemach naukowych, unikają problemów i zadań praktycznych.

Przykładowe zawody: fizyk, biochemik, analityk, pracownik naukowy, ekonomista, socjolog, filozof.

ARTYSTYCZNA – charakteryzuje osoby zainteresowane zawodami wymagającymi wyobraźni, złożoności poznawczej, niekonwencjonalności, nie znoszą rutyny i szybko nudzą się monotonna i prostą pracą. Są to osoby twórcze, interesujące się sztuką, szukające w pracy oryginalnych i nowych rozwiązań. Osoby wrażliwe na ocenę społeczną, szukające uznania.

Przykładowe zawody: artysta plastyk, aktor, kompozytor, grafik reklamowy, architekt, projektant.

SPOŁECZNA – charakteryzuje osoby zainteresowane zawodami wymagającymi umiejętności nawiązywania kontaktu z innymi, wrażliwości, chęci pomagania. Osoby te charakteryzują się opiekuńczością, dojrzałością emocjonalną, zaangażowaniem w sprawy społeczne i polityczne.

Przykładowe zawody: psycholog, terapeuta, opiekunka, nauczyciel, sprzedawca, doradca, polityk.

PRZEDSIĘBIORCZA – charakteryzuje osoby zainteresowane zawodami, których podstawowym celem jest uzyskanie zysku. Osoby te wyróżniają się dużą motywacją osiągnięć, rządzą sukcesu i awansu. Są zaradne, wykazują zdolności przywódcze, lubią ryzyko. Preferują zadania nie do końca określone, bez twardych wytycznych.

Przykładowe zawody: makler, przedsiębiorca, agent ubezpieczeniowy, agent nieruchomości.

KONWENCJONALNA – charakteryzuje osoby zainteresowane zawodami wymagającymi rutyny, sumienności i rzetelności. Nie tolerują niejasności i nieścisłości, mają ugodowy charakter i dobrą pamięć. Przestrzegają norm i zasad, lubią jednoznaczne procedury i wymagania.

Przykładowe zawody: księgowy, kontroler jakości, kurator, inwentaryzator, analityk finansowy.

STAN ZDROWIA.

Nie wszyscy mogą pracować w każdym zawodzie. Osoby z określonymi zmianami w stanie zdrowia nie mogą kształcić się, ani wykonywać pewnych zawodów np. osoby z chorobami alergicznymi, czy astmą oskrzelową nie mogą wykonywać ciężkich prac fizycznych, niewskazana jest także praca wykonywana w wysokiej temperaturze oraz w polu magnetycznym, a więc przeciwwskazane są następujące zawody: piekarz, zootechnik, ciastkarz, kuśnierz, murarz, stolarz, tkacz, technik farmaceutyczny.

Osobom z chorobami reumatycznymi niewskazana jest praca wykonywana na wolnym powietrzu, w wilgoci, w zimnych pomieszczeniach, w zmiennych warunkach atmosferycznych, a więc przeciwwskazane są następujące zawody: masaż, mechanik maszyn rolniczych, technik geodeta, ogrodnik, rybak, rolnik.

Wiedzę o sobie skonfrontuj z wymaganiami wybranego zawodu.

Wykorzystaj informacje o sobie od rodziców, nauczycieli, lekarza, kolegów. Możesz także skorzystać z usług doradcy zawodowego, który dysponuje narzędziami do diagnozy predyspozycji zawodowych, zainteresowań, uzdolnień.

2. WIEDZA O ZAWODACH

Znajomość różnych zawodów pomoże ocenić, które z nich mogą spełnić twoje potrzeby. Poznaj: zakres obowiązków, czynności zawodowe, wymagania, środowisko pracy oraz możliwości zatrudnienia w wybranym zawodzie.

Informacje o zawodach możesz znaleźć w prasie młodzieżowej (Perspektywy, Viktor, Cogito), przewodnikach po zawodach, tęczkach zawodoznawczych, ulotkach o zawodach (materiały dostępne m.in. w poradniach psychologiczno- pedagogicznych), Internecie.

3. ŚCIEŻKI KSZTAŁCENIA

Pozyskaj wiedzę dotyczącą możliwości zdobycia kwalifikacji zawodowych, przekwalifikowania oraz podnoszenia kwalifikacji. Zdarza się, że sytuacja społeczno- ekonomiczna wymusza zmianę zawodu.

Do wyboru masz następujące typy szkół ponadpodstawowych:

SZKOŁA BRANZOWA I STOPNIA - nauka trwa 3 lata. W programie nauczania występują przedmioty ogólnokształcące, ogólnozawodowe i specjalistyczne. Praktyczna nauka zawodu odbywa się w warsztatach szkolnych lub u pracodawców. Ucząc się w szkole zawodowej zdobywasz jedną kwalifikację zawodową. Szkoła kończy się egzaminem potwierdzającym kwalifikacje zawodowe.

TECHNIKUM – nauka trwa 5 lata. W klasie pierwszej kontynuujesz naukę treści poznawanych na przedmiotach ogólnokształcących w szkole podstawowej. Od klasy drugiej większość stanowią przedmioty zawodowe oraz zajęcia praktyczne. Kształcąc się w technikum możesz zdobyć zawód, na uzyskanie którego składają się dwie lub trzy kwalifikacje zawodowe.

Egzaminy na poszczególne kwalifikacje będą przeprowadzane na różnych etapach nauki. Technikum przygotowuje również do egzaminu maturalnego, a więc przygotowuje również do kontynuacji nauki na studiach.

LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE- nauka trwa 4 lata. W LO uczysz się na rozszerzonym poziomie wybranych przedmiotów. Liceum przygotowuje do egzaminu dojrzałości i kontynuacji nauki na studiach. Absolwent liceum może także zostać słuchaczem studium, zdobywając zawód na poziomie średnim.

4. RYNEK PRACY

Przy wyborze zawodu ważna jest orientacja w tym, co się dzieje na rynku pracy, na które zawody rośnie zapotrzebowanie, a które schodzą z rynku pracy.

Obecnie stałe zapotrzebowanie utrzymuje się na zawody w branży ochrony zdrowia lekarzy, dietetyków, fizjoterapeutów, masażyistów, opiekunów do osób starszych.

Polacy coraz częściej dbają o swoje otoczenie, co przekłada się na wzrost zapotrzebowania na pracę florystów, projektantów wnętrz, projektantów terenów zielonych, absolwentów ochrony środowiska.

Popularnością cieszą się zawody budowlane, architekci, informatycy, administratorzy sieci. Poszukiwani są także logiści, księgowi, doradcy inwestycyjni, doradcy ubezpieczeniowi, doradcy zawodowi, sprzedawcy, inżynierowie różnych specjalności.

Spółeczeństwo polskie starzeje się, co wpływa na wzrost zapotrzebowania na pracę specjalistów z zakresu ochrony zdrowia służb socjalnych, np. pielęgniarzy, rehabilitantów, opiekunek lekarzy, pomocy domowej, pracowników socjalnych, asystentów osób starszych, asystentów osób niepełnosprawnych.

Przewiduje się:

- wzrost zapotrzebowania na pracowników o wysokich kwalifikacjach,
- wzrost zatrudnienia w usługach, w szczególności niematerialnych,
- spadek zatrudnienia w rolnictwie,

- popyt na zawody z zakresu mikroelektroniki, informatyki, biotechnologii, ochrony zdrowia, bankowości, ochrony środowiska, ochrony zdrowia, edukacji dorosłych, bankowości, przemysłu rozrywkowego,
- pracodawcy poszukują pracowników z takimi cechami jak: samodzielność, kreatywność, dyspozycyjność, gotowość do zmian oraz ustawicznego dokształcania się.

W podejmowaniu decyzji edukacyjno zawodowej pomoże ci DORADCA ZAWODOWY

z Powiatowego Zespołu Poradni Psychologicznej w Kraśniku

- Instytucja ta świadczy bezpłatne usługi na wniosek rodzica lub pełnoletniego ucznia.

W zakresie orientacji i poradnictwa zawodowego poradnia realizuje następujące zadania:

- diagnozowanie predyspozycji zawodowych
- udzielanie porad i konsultacji związanych z wyborem zawodu, szkoły,
- udostępnianie informacji o zawodach, ścieżkach edukacyjnych, typach szkół,
- specjalistyczna pomoc uczniom z przeciwwskazaniami zdrowotnymi do wyboru zawodu,
- wsparcie szkół w przygotowaniu uczniów do podejmowania decyzji edukacyjno-zawodowych (prowadzenie warsztatów, prelekcji, udzielanie informacji zawodowej).

Poradnie wyposażone są w profesjonalne narzędzia diagnostyczne do badania:

- możliwości intelektualnych,
- zainteresowań,
- uzdolnień,
- osobowości,
- temperamentu.

Ponadto poradnie dysponują źródłami informacji o zawodach:

- teczki o zawodach,
- przewodniki po zawodach,
- aktualne, lokalne oferty szkół,
- pakiety multimedialne

Beata Łukasik